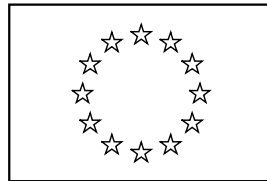

**Drs. Marjan de Gruijter
Dr. Miranda Jansen
Drs. Marieke Wentink
Drs. Sandra ter Woerds**

**HANDLEIDING VOOR
BEGELEIDERS VAN
AMA-GRASSROOTS' PANELS**

December 2002

Drs. Marjan de Gruijter
Dr. Miranda Jansen
Drs. Marieke Wentink
Drs. Sandra ter Woerds

Het pilotproject *Het opzetten van een landelijke infrastructuur van decentrale AMA-Grassroots' panels* is uitgevoerd met subsidie van het Europese Vluchtelingen Fonds (EVF) en het Ministerie van VWS.

Inhoud

Inleiding	7
Het programma	9
De instructie	11
De bijeenkomsten	13
Bijeenkomst 1 Even voorstellen	13
Instructie bij bijeenkomst 1	15
Bijeenkomst 2 Iets meer over jezelf	17
Instructie bij bijeenkomst 2	19
Bijeenkomst 3 Een jonge vluchteling in Nederland	21
Instructie bij bijeenkomst 3	23
Bijeenkomst 4 Gekke Hollanders	24
Instructie bij bijeenkomst 4	25
Bijeenkomst 5 Ik woon in Nederland en ik wil graag...	27
Instructie bij bijeenkomst 5	30
Bijeenkomst 6 Mijn verhaal	33
Instructie bij bijeenkomst 6	35
Bijeenkomst 7 Je mening telt!	36
Instructie bij bijeenkomst 7	39

Inleiding

Deze handleiding hoort bij de Methodiek voor AMA¹-grassroots' panels². Deze methodiek is een onderdeel van het pilotproject *Het opzetten van een landelijke infrastructuur van decentrale AMA-Grassroots' panels*. Dit project is uitgevoerd met subsidie van het Europese Vluchtelingen Fonds (EVF) en het Ministerie van VWS. In het project staan Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA's) als bijzonder categorie van jonge vluchtelingen centraal. Doel van het project is het verbeteren van de situatie van de AMA's die in de opvang verblijven.

In de methodiek worden AMA's in de gelegenheid gesteld om zich breed te oriënteren op een verblijf en/of toekomst in Nederland. In zeven bijeenkomsten wordt aan de hand van diverse werkvormen aandacht besteed aan het vormen van je eigen mening en het articuleren van wensen en verwachtingen. De bijeenkomsten worden begeleid door een ex-AMA³. De ervaringen van deze begeleiders en hun bereidheid deze te delen met de deelnemers vormen een belangrijk onderdeel van deze methodiek. Deze handleiding is bestemd voor de begeleiders.

In hoofdstuk 2 wordt het programma van de panelbijeenkomsten en de thema's die in de verschillende bijeenkomsten besproken zullen worden, beschreven. In hoofdstuk 3 volgt de instructie voor de begeleiders van de groepen. Allereerst wordt een overzicht gegeven van algemene tips voor een begeleider. Daarbij wordt aangegeven met welke dingen een begeleider allemaal te maken kan krijgen en hoe daarmee omgegaan kan worden. Vervolgens wordt per bijeenkomst een instructie gegeven over het programma. De instructie over elke bijeenkomst begint steeds met een beschrijving van de bijeenkomst. Op de er opvolgende pagina komen telkens de volgende zaken aan bod:

- Wat is het onderwerp en doel van de bijeenkomst?
- Hoe kan je het onderwerp inleiden?
- Welke werkvormen gebruik je en hoe voer je deze uit?

¹ AMA staat voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker.

² *Methodiek voor AMA-grassroots' panels*. Gruijter, de et al. Verwey-Jonker Instituut, december 2002.

³ Een ex-AMA is een jongere die als Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker naar Nederland is gekomen en thans ouder dan achttien jaar is.

Het programma

Het programma van de panelbijeenkomsten omvat zeven bijeenkomsten. In deze bijeenkomsten leren de deelnemers aan de hand van diverse werkvormen hoe zij meningen en oordelen kunnen vormen en articuleren. De deelnemers werken gedurende de bijeenkomsten veel met elkaar samen. Ook is telkens voldoende tijd ingeruimd voor sociale contacten. Hierdoor krijgen de deelnemers de gelegenheid om hun netwerk uit te breiden met jongeren die zich in een vergelijkbare positie bevinden. De bijeenkomsten stellen hen in de gelegenheid zich breed te oriënteren op een verblijf en/of toekomst in Nederland. De AMA's leren in de bijeenkomsten meningen en oordelen te vormen en deze kenbaar te maken. Zo kunnen zij uiteindelijk fungeren als een bron van informatie voor beleidsmakers.

De opbouw van de bijeenkomsten is als volgt:

1. Even voorstellen

Kennismaking met elkaar en introductie van het programma.

2. Iets meer over jezelf

Deelnemers maken nader kennis met elkaar en worden uitgenodigd wat meer over zichzelf te vertellen.

3. Een jonge vluchteling in Nederland

Hoe is het om als jonge vluchteling in Nederland te leven?

4. Gekke Hollanders

Wat valt je op aan het leven in Nederland en het leven van de Nederlanders?

5. Ik woon in Nederland en ik wil graag.....

Hoe zijn obstakels die je als jonge vluchteling in Nederland tegenkomt te overwinnen?

6. Mijn verhaal...

Reflectie en terugblik op de bijeenkomstenreeks en de onderwerpen die naar voren kwamen

7. Je mening telt!

Evaluatie van de AMA-grassroots' panelbijeenkomsten

De instructie

Allereerst volgens in deze paragraaf een aantal tips voor de begeleiders van de bijeenkomsten. Vervolgens zal de inhoud van elke bijeenkomst besproken worden. Per bijeenkomst volgt een instructie voor de begeleiders.

Tips voor de begeleiders

Voor een begeleider zijn spreek- en luistervaardigheden van belang. Daarnaast moet een begeleider weten hoe om te gaan met knelpunten die kunnen ontstaan bij het begeleiden van groepen. Maja Danon (Stichting Pharos) en Marlies Mannesse (Creatief therapeute) hebben een aantal algemene tips voor begeleiders geformuleerd. Deze tips zijn nuttig bij het begeleiden van de bijeenkomsten. Deze tips worden hier beschreven.

Vorbereiding van de les

Zorg dat je 15 minuten van tevoren aanwezig bent. Je hebt dan tijd om alles klaar te zetten en even de sfeer te proeven. Naar de jongeren geef je het signaal af dat je ze respecteert en waardeert

Introductie

De eerste keer: begin met het voorstellen van jezelf/jullie zelf. Zo geef je het voorbeeld en stel je de jongeren op hun gemak. Voor de diverse opdrachten tijdens de latere bijeenkomsten geldt ook dat je zelf eerst het voorbeeld geeft.

Luisteren

Geef aandacht aan de jongeren:

- Vat regelmatig samen wat jullie hebben gedaan en wat er is besproken. Hiermee laat je merken dat je goed luistert.
- Zorg ervoor dat iedereen aan bod komt en kan vertellen. Er zijn jongeren die gemakkelijk praten en er zijn er die stil zitten te luisteren. Nodig deze laatste uit door ze het woord te geven, door ze vragen te stellen
- Kijk naar de jongeren, zo maak je oogcontact. En je ziet aan hun uitdrukking of ze je begripen, of ze willen reageren. Je kunt hier dan makkelijk op ingaan.
- Ook non-verbaal aandacht geven: vriendelijk aankijken, bevestigend geluid maken, knikken, enz.

Spreken

Spreek duidelijk verstaanbaar. Dus niet te snel en niet te zacht. Als je van jezelf weet dat je soms niet goed te verstaan bent, vraag de jongeren om je te waarschuwen.

Bedanken

Wees blij met iedere reactie. Benoem dit positief en bedank als iemand is uitgesproken.

Voorbeelden

Geef voorbeelden uit jouw leven. Die spreken jongeren aan, jij bent de ervaringsdeskundige.

Moeilijke onderwerpen

Durf ook moeilijke onderwerpen te benoemen zoals discriminatie, seksueel geweld, etc.

Lichaamstaal

Let op signalen die wijzen op spanning en het zich ongemakkelijk voelen. Veel verzitten, gapen, wegstijven, een 'zware' sfeer, enz. Benoem dit en ga eventueel iets doen om het te veranderen.

Hoe ging het?

Je leert begeleiden door het te doen. Kijk na iedere bijeenkomst wat goed ging en waarom en wat minder goed ging en waarom.

Begeleiden is leuk!

Dus: gebruik humor.

Samenvatten

Vat aan het begin van elke bijeenkomst kort samen wat de bijeenkomst daarvoor gedaan of besproken is. Het is goed aan het einde van de les ook weer kort samen te vatten wat besproken is en te vertellen wat er voor de volgende keer op het programma staat. Zo houden de leerlingen een goed beeld van de structuur van de lessen.

De bijeenkomsten

Bijeenkomst 1 Even voorstellen

Deze bijeenkomst draagt bij aan het realiseren van de volgende algemene doelstellingen:

- Het vergroten en versterken van sociale contacten. Jonge vluchtelingen ontmoeten andere jonge vluchtelingen op een regelmatige basis. Tijdens de bijeenkomsten wordt voldoende gelegenheid geboden om contact te leggen en te onderhouden.
- Wederzijdse ondersteuning. De jonge vluchtelingen realiseren zich dat er anderen zijn die zich in een vergelijkbare positie bevinden.

Werkvorm Naambordjes maken en het verhaal van je naam vertellen

Tijdsduur 2 uur, waarvan 15 minuten pauze

Benodigdheden Papier, viltstiften, wereldkaart, versnaperingen

Introductie van het programma 15 minuten

De begeleiders heten de deelnemers van harte welkom.

Er wordt uitgelegd hoe het programma van de zeven bijeenkomsten eruit ziet, wat het doel is van het programma en welke activiteiten hiervan deel uitmaken. Er wordt aandacht besteed aan de gewenste onderlinge omgangsvormen tijdens de bijeenkomsten. Deelnemers kunnen vragen stellen.

Naambordjes maken 15 minuten

Begeleiders en deelnemers gaan aan de slag met het maken van een naambordje met de eigen voornaam. De naambordjes worden versierd met een tekening of iets anders dat iets zegt over de deelnemer zelf. Bij het kennismaken met mensen is het belangrijk elkaars naam te weten. Een naam zegt iets over de persoon en daar hoort vaak een verhaal bij. Ieder mens heeft een eigen en uniek verhaal. Deelnemers denken na over het verhaal achter hun naam terwijl ze de naambordjes maken.

Pauze **15 minuten**

Het programma wordt onderbroken voor een pauze. Er zijn versnaperingen. De deelnemers hebben de gelegenheid om met elkaar te praten. De begeleiders zijn beschikbaar voor informeel contact en het beantwoorden van vragen.

Vorstelronde **70 minuten**

De begeleiders vertellen als eerste iets over de eigen voornaam en het naambordje ze hebben gemaakt. Ook andere onderwerpen zoals: land van herkomst/geboorte, woonplaats, hobby's, school, toekomst, dromen, held, idool, favoriete uitspraak, kunnen aan bod komen. Vervolgens wordt een ronde gemaakt langs alle deelnemers die het verhaal van hun naam en naambordje vertellen en wat ze nog meer over zichzelf kwijt willen.

Op de wereldkaart die ergens in het leslokaal is opgehangen kunnen de deelnemers, als ze dat willen, aanwijzen uit welk land ze komen en hoe ze naar Nederland zijn gereisd.

Ter afsluiting **5 minuten**

Het uitdelen van een kaartje of briefje met de namen en telefoonnummers van de begeleiders. Met daarbij de boodschap: als deelnemers niet kunnen komen, dienen ze zich af te melden. Dit geeft aan dat deelname aan de bijeenkomsten niet geheel vrijblijvend is en dat deelnemers elke week worden verwacht.

Instructie bij bijeenkomst 1

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

Besteed aandacht aan het welkom heten. Als je “Welkom” zegt, is dit een vriendelijke manier om iemand te begroeten. Je zegt eigenlijk dat je zijn komst heel leuk vindt.

Op deze eerste bijeenkomst staat KENNIS MAKEN centraal. De deelnemers en de begeleiders maken kennis met elkaar. Ook leggen de begeleiders in deze bijeenkomst uit wat er allemaal gaat gebeuren in de bijeenkomsten.

Omdat het de eerste keer is dat de deelnemers en de begeleiders elkaar ONTMOETEN, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat iedereen zich op zijn gemak voelt. Dit kun je bereiken door iedereen vriendelijk te begroeten, rustig te praten en duidelijk uit te leggen wat de bijeenkomsten inhouden. Misschien zijn er deelnemers die vragen hebben. Luister goed naar de vragen en geef rustig antwoord. Als je het antwoord niet weet, dan kun je het antwoord navragen en aan de deelnemer zeggen dat je de volgende keer een antwoord op zijn vraag hebt.

Introductie van het programma

Vertel aan de deelnemers dat er in totaal zeven bijeenkomsten zullen zijn. Vertel aan de deelnemers hoe deze bijeenkomsten er uit zien, wat we met deze bijeenkomsten willen bereiken en wat het doel ervan is. Het doel is je ervaringen met anderen te delen, het uitwisselen van ervaringen opgedaan als jonge vluchteling in Nederland en elders. Daarnaast leer je je mening te vormen en te uiten.

Vertel over de omgangsvormen tijdens de les. In de les verwachten we van elkaar dat we respect tonen voor elkaar en naar elkaar luisteren. De deelnemers komen vrijwillig, dus mag er verwacht worden dat men elkaar serieus neemt. Benadruk: deelnemers zijn hier voor zichzelf, om wijzer te worden. Van elkaar leren is een heel belangrijk onderdeel van de bijeenkomsten!

Je spreekt met de deelnemers af, dat zij proberen zoveel mogelijk Nederlands te spreken. Misschien vinden sommige deelnemers het lastig. Leg uit dat het niet geeft als ze fouten maken of als ze woorden niet weten. Het helpt dan juist om het toch te proberen.

Naambordjes maken

Versier de naambordjes met iets wat iets zegt over jezelf. Vertel de deelnemers dat ze hier de tijd voor kunnen nemen, stimuleer ze er iets moois van te maken, want jouw naam is belangrijk, het zegt iets over wie je bent. Je naam is belangrijk: het betekent dat je mag zijn wie je bent! Hoe noemen mensen je op bepaalde plekken of bepaalde landen? Waarom kreeg je deze naam, wie gaf hem aan jou, wat betekent je naam? Hoe wil je dat mensen je noemen? Hoe spel

je je naam? Versier het zoveel mogelijk want het is jouw naam en die is uniek! Schrijf je naam zoals je zelf het liefst genoemd wilt worden in de groep.

Pauze

De pauze is een rustmoment in de bijeenkomst. In de pauze is er drinken en een koekje. De deelnemers en de begeleiders kunnen in de pauze met elkaar praten en elkaar beter leren kennen. Misschien dat de deelnemers in het begin verlegen zijn, of niet goed weten wat de bedoeling is. Je kunt een voorbeeld zijn door met (een van de) deelnemers een praatje te maken.

Voorstelronde

Bij de voorstelronde is het belangrijk in gedachten te houden dat hoe meer de begeleiders vertellen over zichzelf, hoe meer ook de cursisten zullen vertellen. Houd daar rekening mee bij het vullen van de tijd. Een voorstelrondje kan soms in een kwartiertje gedaan zijn, maar als je er meer aandacht aan geeft, kan het ook een uur duren. Je kan zelf de lijst met onderwerpen aanvullen of er dingen uit weglaten. Vertel ook leuke verhalen. Geef het voorbeeld aan de rest van de groep! Nodig de groep tijdens het voorstelrondje uit tot het stellen van vragen aan elkaar. Noteer de namen van de deelnemers, zo weet je welke mensen er de eerste les waren en zo onthoud je beter hun naam.

Zorg voor een wereldkaart in het leslokaal zodat deelnemers op de kaart kunnen aanwijzen waar ze vandaan komen. Maar dit is optioneel: sommige deelnemers zullen het leuk vinden te vertellen waar ze zijn geboren en anderen praten daar liever niet over.

Als iedereen is geweest, kun je alles kort samenvatten. Je kunt bijvoorbeeld zeggen hoeveel nationaliteiten er in de groep zijn en hoeveel talen er worden gesproken.

Ter afsluiting

Neem deelnemers serieus. Dit doe je door je naamkaartje en je telefoonnummer aan ze te geven. Verlang van ze dat ze elke week komen en dat ze zich afmelden als ze niet kunnen komen. Tenslotte deel je een lijst uit met daarop de data van de bijeenkomsten. Vertel duidelijk wanneer de eerstvolgende bijeenkomst is, en waar die zal plaatsvinden. Je bedankt de deelnemers voor hun aanwezigheid en zegt gedag.

Bijeenkomst 2 iets meer over jezelf

Deze bijeenkomst draagt bij aan het realiseren van de volgende algemene doelstellingen:

- Het hebben, vormen en uitdragen van een persoonlijk verhaal: dit ben ik en ik mag er zijn.
- Naar elkaar luisteren.
- Voor de groep durven spreken.
- Vragen durven stellen.
- Elkaar respecteren.

Werkvorm Het maken van een collage

Tijdsduur 2 uur, waarvan 15 minuten pauze

Benodigdheden flip-over of schoolbord, grote vellen papier, viltstiften, oude tijdschriften, scharen, lijm, versnaperingen, radio of cd-speler

Uitleg collage maken ***5 minuten***

Aan de deelnemers wordt uitgelegd wat een collage is, en hoe zij die kunnen maken. Het onderwerp van de collage is: hoe ziet je toekomst in Nederland eruit? Laat iets meer van jezelf zien. Iets wat jij mooi/lelijk/belangrijk vindt, een verhaal van jou.

Het maken van een collage ***60 minuten***

De deelnemers maken een collage over hun beeld van hun toekomst in Nederland en/of de dingen die ze belangrijk/leuk vinden. Op de achtergrond wordt muziek gespeeld.

Pauze ***15 minuten***

Het programma wordt onderbroken voor een pauze. Er zijn versnaperingen. De deelnemers hebben de gelegenheid om met elkaar te praten. Ook de begeleiders zijn beschikbaar voor informeel contact en het beantwoorden van vragen.

Bespreken van de collages 45 minuten

- In tweetallen (optioneel). De groep wordt verdeeld in tweetallen en daarbinnen wordt elkaars collage besproken. (10 minuten)
- Plenair. Deelnemers vertellen om beurten iets over hun eigen collage. De groep heeft de gelegenheid vragen aan elkaar te stellen over de collages.

Ter afsluiting

De begeleiders vatten samen wat er zoal gemaakt is en wat er besproken is in de vorm van thema's, bijzonderheden, discussiepunten, overeenkomsten en verschillen binnen de groep.

Instructie bij bijeenkomst 2

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

Deze bijeenkomst heet: "Iets meer over jezelf". We hebben onszelf de vorige keer al met behulp van naambordjes aan elkaar voorgesteld. We weten nu hoe iedereen heet, waar de anderen vandaan komen, wat hun hobby's zijn. In deze bijeenkomst leren we elkaar nog beter kennen, we gaan het hebben over de dingen die we belangrijk vinden, de dingen die we mooi vinden, wat voor een dromen en wensen voor de toekomst we hebben.

Uitleg voor het maken van een collage

Vertel de deelnemers eerst wat een collage is. De deelnemers mogen zelf het onderwerp van hun collage kiezen binnen de volgende vragen:

- Hoe ziet je toekomst in Nederland eruit?
- Wat vind jij mooi?
- Wat vind je lelijk?
- Wat vind jij belangrijk?
- Wat is jouw verhaal?

Nodig deelnemers uit creatief te zijn bij het maken van de collage: maak het mooi door te tekenen, kleuren, teksten te schrijven et cetera. Het is belangrijk om aan de deelnemers te vertellen dat een collage niet 'goed' of 'slecht' of 'mooi' of 'lelijk' kan zijn, maar dat iedereen mag maken wat hij of zij wil. Hetzelfde geldt voor het hebben van je eigen mening. Je kan het nooit fout doen.

Het maken van een collage

Iedere deelnemer krijgt een groot vel papier. Er is voldoende lijm, en er zijn scharen en oude tijdschriften. De deelnemers kunnen nu aan de slag met het maken van hun eigen collage. Maak zelf ook een collage. Je kan dan het voorbeeld geven en ook je eigen verhaal vertellen. Je kan daarnaast ook kijken hoe de deelnemers hun collage maken en vragen stellen of erover praten. Omdat iedereen bezig is met het maken van een collage, kan je muziek opzetten. Een muziekje op de achtergrond werkt ontspannend. En zo creëer je een leuke sfeer in de groep. Neem zelf muziek mee en/of vraag of mensen in de groep of ze wat bij zich hebben. Let bij het maken van de collages goed op de tijd. De deelnemers vinden dit vaak leuk om te doen en kunnen er soms moeilijk mee stoppen, waardoor je in tijdnood kan komen. Als de collages af zijn, worden ze opgehangen in het lokaal.

Las na het maken van de collage een korte pauze in.

Bespreken van de collages

Bekijk welke bespreekvorm het beste bij de groep past: eerst in groepjes van 2 of meteen plenair. Houd daarbij rekening met je eigen inschatting van de groep: zullen mensen wel of niet veel te vertellen hebben? Kijk ook naar de grootte van de groep. Het is feitelijk een kwestie van aanvoelen.

Geef bij het bespreken van de collages veel aandacht aan het gemaakte. Vraag door: waarom heb je dit of dat gemaakt of opgeplakt? Wat vind je daarvan? Nodig ook de deelnemers uit vragen aan de anderen te stellen.

Waardeer iedere bijdrage. Voor deelnemers kan het moeilijk zijn een verhaal over zichzelf voor de groep te vertellen. Alles wat deelnemers vertellen is waardevol. Laat dat blijken door mensen voor hun verhaal te bedanken.

De collages kunnen veel stof tot discussie oproepen. Geef hier ruimte voor. Laat reacties uit de groep komen en onthoud deze onderwerpen voor de volgende bijeenkomsten. Laat ruimte open voor discussie, maar probeer het wel in te perken met in het achterhoofd de beschikbare tijd.

Ter afsluiting

Vat kort de gevoerde discussie samen zeg iets over de gemaakte collages. Bijvoorbeeld wat je eraan opviel, wat je mooi vond, wat je bijzonder vond.

Bijeenkomst 3

Een jonge vluchteling in Nederland

Deze bijeenkomst draagt bij aan het realiseren van de volgende algemene doelstellingen:

- Bewustwording van het bestaan van "lotgenoten", mensen die in dezelfde of vergelijkbare situatie verkeren.
- Leren van elkaars ervaringen en kennis.

Werkvorm Film bekijken en groepsdiscussie

Tijdsduur 2 uur, waarvan 15 minuten pauze

Benodigdheden Videoapparatuur, video*, versnaperingen, papier, viltstiften

Intro op het thema

In deze bijeenkomst wordt een video bekeken die het leven van jonge vluchtelingen in Nederland tot onderwerp heeft. Deze video behandelt zowel het verleden, het heden als de toekomst van de jonge vluchteling.

Film **30 minuten**

Pauze **15 minuten**

Het programma wordt onderbroken voor een pauze. Er zijn versnaperingen. De deelnemers hebben de gelegenheid om met elkaar te praten. De begeleiders zijn beschikbaar voor informeel contact en het beantwoorden van vragen.

Groepsdiscussie **60 minuten**

De film wordt nabesproken aan de hand van de belevenissen van de hoofdpersoon, een jonge vluchteling. Welke problemen heeft de hoofdpersoon ervaren bij het beginnen van een nieuw leven in een vreemd land, en hoe heeft hij deze problemen overwonnen? De film geeft aanknopingspunten voor discussie over de eigen leefsituatie.

Optioneel

Indien de discussie moeilijk van de grond komt, worden deelnemers uitgenodigd een belangrijke herinnering te tekenen en iets te vertellen over deze herinnering aan het land van herkomst.

Ter afsluiting 10 minuten

De begeleiders geven een korte samenvatting van de discussie.

Vervolgens wordt gezamenlijk nagedacht over ideeën met betrekking tot de excursie van de volgende bijeenkomst. Wat valt je op aan het leven in Nederland en wat zou je wel eens nader willen bekijken?

* We gaan ervan uit dat de leerlingen de video: "Koffer van herinnering" (of een vergelijkbare video) te zien krijgen. Ze gaat over Mitra, een Iraans meisje van 16 jaar dat haar land ontvluchtte en in Nederland woont. "Een aangrijpend verhaal van een meisje op de vlucht."

Regie: Marja van Schie, Humanistische Omroep (HOS), 1994.

Deze video is te bestellen bij Amnesty International, Eenheid Audiovisuele Media, Keizersgracht 620, 1017 ER Amsterdam, Tel: 020 - 6264436. Vraag naar Sybrand Hekking en vermeld waarvoor u de video wilt gaan gebruiken.

Instructie bij bijeenkomst 3

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

Doel van deze bijeenkomst is te zien hoe andere jonge vluchtelingen leven in Nederland. In de eerste 2 bijeenkomsten hebben we elkaar beter leren kennen. Nu gaan we kijken hoe andere jonge vluchtelingen leven in Nederland. In de film is te zien hoe de hoofdrolspeelster omgaat met herinneringen uit haar verleden, hoe het met haar gaat in Nederland en welke verwachtingen en dromen voor de toekomst ze heeft.

Film

Zorg dat alle deelnemers het videoscherm goed kunnen zien.

Bespreken van de film – groepsdiscussie

Bekijk van tevoren de video en schrijf de voor jou belangrijke thema's op. Start de groepsdiscussie door deze thema's te benoemen en te vertellen waarom jij ze belangrijk vindt. Vraag vervolgens wat de anderen over dit thema te zeggen hebben. Vraag de groep actief na te denken. Je kan het bijvoorbeeld hebben over de dingen die de deelnemers in het verhaal van het meisje herkennen of juist niet herkennen. Hoe denken ze er zelf over? Hoe is het bij hen gegaan?

Let erop dat de discussie over onderwerpen als discriminatie, integratie, vooroordelen, heimwee, gezondheidsklachten etc kan gaan. Het is goed om veel tijd te nemen voor dergelijke, voor jonge vluchtelingen, zeer belangrijke onderwerpen.

Optioneel

Indien de discussie moeilijk van de grond komt, worden deelnemers uitgenodigd een belangrijke herinnering te tekenen en iets te vertellen over deze herinnering aan het land van herkomst.

Ter afsluiting: voorbereiding van de excursie

In bijeenkomst 4 staat een excursie op het programma. Bereid je hier vast op voor door een aantal ideeën voor een excursie paraat te hebben. Deze kan je de groep voorleggen en de reactie daarop peilen.

Bijeenkomst 4

Gekke Hollanders

Deze bijeenkomst draagt bij aan het realiseren van de volgende algemene doelstellingen:

- Verkennen van de eigen (Nederlandse) leefomgeving.
- De deelnemers leren zelf initiatief te tonen om vragen beantwoord te krijgen.
- Naar buiten treden met vragen.

Werkvorm Exkursie en het maken van een groepsfoto

Tijdsduur 2 uur

Benodigdheden Fototoestel, versnaperingen en per excursie te specificeren benodigdheden

Introductie **10 minuten**

De deelnemers verzamelen zich en er wordt verteld waar de excursie naartoe gaat en hoe het programma van de bijeenkomst eruit zal zien. Er zijn versnaperingen.

Excursie **90 minuten**

Het is een nadere kennismaking met Nederland via een bezoek aan een instelling, instantie of organisatie. Er is gelegenheid tot vragen stellen

Ter afsluiting: maken van groepsfoto

Er wordt een foto van de hele groep gemaakt. Deze foto zal in bijeenkomst zes gebruikt worden.

Instructie bij bijeenkomst 4

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

De titel van bijeenkomst 4 is "Gekke Hollanders". In de vorige bijeenkomsten hebben we elkaar leren kennen, we hebben over onszelf verteld, we hebben verteld waar we vandaan komen en we hebben ook gezien hoe andere jonge vluchtelingen hier in Nederland leven. In deze bijeenkomst gaan we het eens over Nederland en de Nederlanders hebben. We gaan het hebben over de dingen die ons opvallen in Nederland. Ook gaan we kijken hoe mensen in Nederland leven en hoe ze dingen doen.

Vorbereiding van de excursie

In bijeenkomst 3 hebben we al even gepeild wat de deelnemers zouden willen leren kennen van Nederland. Waar zouden ze wel eens een 'kijkje in de keuken' willen nemen? Bij het zoeken van een bestemming voor een excursie proberen we zo veel mogelijk rekening te houden met de wensen van de deelnemers. Daarnaast is het belangrijk rekening te houden met de volgende zaken: de excursie is een nadere kennismaking met Nederland en de eigen leefomgeving van de jonge vluchtelingen. Daarom zoeken we een bestemming in de directe omgeving (in de stad of het dorp van de vluchtelingen). Het is leuk als we tijdens de excursie mogelijkheid tot gesprek met mensen hebben: zo kunnen er vragen gesteld worden en leren de jonge vluchtelingen iets over het leven van andere mensen in Nederland. Dit maakt de excursie leuker en levendiger. Daarnaast is het leuk als we met de excursie naar een plek gaan waar de meeste deelnemers nog nooit geweest zijn, iets wat ze nog niet kennen, en waar ze minder gemakkelijk in hun eentje binnen zouden stappen. Houdt verder rekening met eventuele reistijd en reiskosten

De excursie vereist enig voorwerk: spreek goed af met degenen waar je op bezoek komt wat de gang van zaken zal zijn. Vraag om ruimte voor vragen stellen. Denk aan het regelen van eventueel vervoer. Maak het programma niet te vol.... Het is ook de bedoeling deze bijeenkomst in een meer ontspannen sfeer te laten verlopen. Na al het serieuze werk in de vorige bijeenkomsten, is er nu meer tijd voor het maken van grapjes en het samen actief bezig zijn. Zorg voor een presentje voor de mensen van de organisatie die bezocht wordt.

Introductie van de excursie

Voor we met de groep op pad gaan, verzamelen we ons in de klas en praten we alvast een beetje over het onderwerp. Denk samen na over de bestemming van de excursie, bedenk samen wat vragen die je tijdens de excursie zou kunnen stellen.

Tijdens de excursie

Zorg voor voldoende gelegenheid tot vragen stellen tijdens de excursie. Als je merkt dat deelnemers zelf niet goed durven te vragen, kan je het ook namens hen vragen. Stimuleer ze echter om zelf vragen te stellen.

Groepsfoto

De groepsfoto wordt in bijeenkomst 6 gebruikt in het dagboek. Zorg voor voldoende afdrucken voor alle deelnemers.

Deze bijeenkomst draagt bij aan het realiseren van de volgende algemene doelstellingen:

- Wederzijdse ondersteuning. De deelnemers realiseren zich dat er anderen zijn die zich in een vergelijkbare positie bevinden.
- Leren van elkaars ervaringen en kennis, je verdiepen in de situatie van een ander en anderen helpen
- Structureren van 'problemen' en inzichtelijk maken. Manieren vinden om problemen op te lossen

Werkvorm Stappenplan maken naar aanleiding van probleemschetsen

Tijdsduur 2 uur, waarvan 15 minuten pauze

Benodigdheden flip-over (of schoolbord), viltstiften, stappenplanvellen, versnaperingen

Introductie **15 minuten**

De begeleiders blikken kort terug op discussies en onderwerpen uit de vorige bijeenkomsten. Als jonge vluchteling in Nederland kom je bepaalde problemen tegen, hoe kan je daarmee omgaan en hoe kan je deze problemen aanpakken?

De begeleiders geven een voorbeeld van een dergelijk probleem vanuit de eigen, persoonlijke, ervaring. Bekeken wordt hoe bij dit probleem een stappenplan ingevuld kan worden om het probleem inzichtelijk te maken en op zoek te gaan naar een mogelijke oplossing. Het stappenplan bestaat uit het beantwoorden van de volgende vragen: **Wat** is het probleem van X? Wat kan X doen? **Hoe** kan X dit bereiken? **Waar** gaat X dit doen? **Wanneer** gaat X dit doen? **Met wie** gaat X dit doen of wie heeft X daar bij nodig?

Aan de groep wordt, één voor één, een drietal probleemschetsen voorgelegd met de vraag hier met elkaar een stappenplan voor in te vullen. De begeleiders kiezen drie casussen (uit de zes casussen op de volgende pagina) die het meest aansluiten bij de betreffende groep en leggen deze voor aan de deelnemers. Elke deelnemer krijgt drie stappenplanvellen (zie bijlage). Per casus wordt eerst 10 minuten individueel een stappenplan ingevuld bij de voorgelegde casus. Vervolgens volgt per casus 20 minuten lang een plenaire bespreking/discussie.

Voorleggen en bespreken van casus 1 **30 minuten**

Pauze **15 minuten**

Het programma wordt onderbroken voor een pauze. Er zijn versnaperingen. De deelnemers hebben de gelegenheid om met elkaar te praten. De begeleiders zijn beschikbaar voor informeel contact en het beantwoorden van vragen.

Voorleggen en bespreken van casus 2 **30 minuten**

Voorleggen en bespreken van casus 3 **30 minuten**

Ter afsluiting

De begeleiders vatten de besproken casussen samen.

Probleemschetsen

Casus 1 Angelina

Angelina is 16 jaar en ze woont in een dorp in Noord-Holland. Ze houdt ervan om er leuk uit te zien. Samen met haar vriendinnen praat ze daar vaak over. Ze wisselen kleren uit en doen elkaars haar. Haar vriendinnen komen net als zij uit Afrika. Vaak als ze op straat loopt, merkt ze dat mensen haar nakijken en fluisteren. Ze weet niet altijd wat de mensen dan zeggen, maar vaak zeggen jongeren op straat lelijke dingen tegen haar als 'hé zwarte' en 'moet je die zien'. Dat vindt ze helemaal niet leuk en ze begrijpt ook niet waarom ze dat doen.

Casus 2 Abdul

Abdul is nu bijna 4 jaar in Nederland. Eén keer in de twee maanden heeft hij een afspraak met zijn advocaat. Deze helpt hem bij het oplossen van problemen rond zijn asielaanvraag. Abdul vindt dit heel moeilijk en snapt het allemaal niet zo goed. Zijn advocaat heeft altijd maar kort tijd voor hem en hij gebruikt vaak moeilijke woorden.

Casus 3 **João**

João is 17 jaar en woont al een poosje in Nederland. De laatste tijd gaat het niet zo goed met hem. Hij moet vaak denken aan de dingen die hij vroeger in Angola heeft meegemaakt. Vaak kan hij 's nachts niet slapen omdat hij vervelende dromen heeft. Als hij op school is, is hij vaak heel moe en heeft hoofdpijn. Soms zit zijn hoofd zo vol met gedachten dat hij allemaal dingen vergeet. Hij weet niet wat hij moet doen om wat rustiger te worden.

Casus 4 **Ana**

Ana is 16 jaar oud, is geboren in China en woont sinds drie jaar in Nederland. Eerst woonde ze in het AZC waar ze een aantal vrienden maakte. Sinds een jaar is ze verhuisd naar een dorp in Brabant en woont ze in een KWE met drie andere meisjes. Deze meisjes komen allemaal niet uit China en Ana voelt zich vaak alleen. In het dorp waar ze woont vindt ze het moeilijk om vrienden te maken. Ze weet niet goed wat ze in haar vrije tijd moet doen.

Casus 5 **Paula**

Paula woont in Rotterdam en wordt binnen twee maanden 18 jaar. Van haar mentor heeft ze gehoord dat ze niet in de KWE kan blijven wonen na haar verjaardag en dat ze nu zelf een plek moet vinden om te gaan wonen. De afgelopen maanden heeft ze aan heel veel mensen gevraagd of ze een kamer voor haar weten, maar ze heeft nog steeds geen kamer gevonden.

Casus 6 **Kim**

Kim verveelt zich op school. Hij vindt de ISK heel saai. Hij zit nu in de laatste klas en wil volgend jaar graag een opleiding doen zodat hij zijn droom kan waarmaken. Hij wil graag dokter worden. Via een Nederlandse vriend heeft hij gehoord dat je daarvoor eerst je HAVO en dan je VWO diploma moet halen. De docent van Kim vindt echter dat beter naar het MBO kan gaan. Maar dan duurt het heel erg lang om dokter te worden. Kim denkt zelf dat hij wel naar de HAVO kan.

Instructie bij bijeenkomst 5

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

Tijdens de vorige bijeenkomsten hebben we wat verteld over onszelf, we hebben de verhalen van anderen gehoord, we hebben het erover gehad hoe het is om als jonge vluchteling in Nederland te wonen. We zagen tijdens de excursie dat bepaalde dingen in Nederland heel anders zijn dan in de landen waar we vandaan komen. We hebben ook gezien dat je als jonge vluchteling in Nederland bepaalde problemen tegenkomt. In deze bijeenkomst gaan we bekijken hoe je kan omgaan met dingen die je moeilijk vindt en hoe je problemen aan kunt pakken.

Een stappenplan maken

Om een probleem te kunnen oplossen moet je het probleem eerst helder hebben, je moet inzicht hebben in het probleem en wat je hieraan zou kunnen doen. We kunnen een probleem helder krijgen door een stappenplan, dat bestaat uit een aantal belangrijke vragen, in te vullen. Door de vragen te beantwoorden ga je zien welke mogelijkheden je hebt om je probleem op te lossen. De eerste vraag die we onszelf stellen luidt: wat is het probleem? Hierop volgen de vragen: wat kan ik daar aan doen? Hoe kan ik dit bereiken? Waar ga ik dit doen en wanneer? Wie heb ik daarbij nodig of wie kan mij daarbij helpen?

Voorleggen en bespreken van de casussen

Kies 3 casussen die in de les zullen worden besproken. Let daarbij op de onderwerpen: sluiten deze onderwerpen aan op de beleving groep? Probeer bij het bespreken van de casussen goed de structuur van de Hoe Wat Waar Wie Wanneer- vragen vast te houden: dat biedt zowel voor begeleiders als deelnemers houvast. Je kan de casussen mondeling voorleggen, je kan je houden aan wat er op papier staat, maar het is ook leuk om het in eigen woorden te vertellen. Waar je iets wilt toevoegen of veranderen kan dat natuurlijk ook.

Bij het bespreken van de probleemschetsen en stappenplannen: vraag naar eigen ervaringen bij het oplossen van problemen... heb je iets dergelijks wel eens meegemaakt en hoe heb je dat toen aangepakt? Besteed tijd aan het onderwerp **wie** kan je helpen bij... dat is belangrijk. Perk discussie in. Laat niet te veel ruimte voor problematiseren (is reeds gebeurd in voorgaande bijeenkomsten) maar geef ruimte aan oplossingsgericht denken.

Dit zijn fictieve casussen die je kan voorleggen. Mocht je zelf betere ideeën hebben (verantwoord als: sluit beter aan bij de groep)... dan kan dat ook.

Discussiethema's bij de casussen:

Casus 1 Angelina

Deze casus gaat over discriminatie. De blikken op straat, de opmerkingen achter je rug om. Relatie met Nederlandse kinderen en aansluiting bij Nederlandse kinderen. Hoe kan je hierop reageren? En hoe moet je juist niet reageren?

Casus 2 Abdul

Bij Abdul gaat het om problemen rond zijn asielaanvraag en al dan niet legale situatie: hoe sta ik ervoor? Wat gaat er gebeuren? Wie kan mij helpen? Hoe kom ik aan informatie?

Casus 3 João

João heeft nachtmerries en psychische problemen in verband met dingen die hij in het verleden heeft meegemaakt. Wat doe je als je je niet lekker voelt? Helpt het om te praten? Wat moet je wel doen en wat niet?

Casus 4 Ana

Ana verveelt zich en is eenzaam. Ze maakt niet makkelijk vrienden. Hoe kan ze ervoor zorgen dat ze vrienden maakt? Hoe doe je dat? Wat helpt tegen eenzaamheid of kan je daar niets tegen doen?

Casus 5 Paula

Paula zoekt haar weg in de Nederlandse maatschappij, ze heeft een kamer nodig en komt daarbij vast in aanraking met regels van Nederlandse instanties als gemeente, woningbouwvereniging, netwerk van vrienden en kennissen etc. Wat is een handige manier om een plek te vinden? Hoe doen Nederlandse mensen dat?

Casus 6 Kim

Kim heeft problemen op school. Hij vindt zelf dat hij op een hoger niveau kan insteken dan zijn docent inschat. Hij heeft een droom en weet ook hoe hij die zou kunnen realiseren. Hij heeft daar alleen de medewerking van de school bij nodig. Wat kan hij hieraan doen? Of moet hij dit accepteren? Heeft de docent gelijk?

Ter afsluiting

Vat kort samen waar jullie het over gehad hebben en wat de ideeën van de deelnemers waren over het oplossen van de beschreven problemen. Benadruk dat je veel van elkaar kunt leren. Iedereen heeft weer andere ervaringen met dingen en kan de ander tips geven.

Bijeenkomst 6

Mijn verhaal

Deze bijeenkomst draagt bij aan het realiseren van de volgende algemene doelstellingen:

- Bewustwording van wat de deelnemers in de bijeenkomsten geleerd hebben.
- Bewustwording van hoe het geleerde toegepast kan worden op het eigen leven van de deelnemers.

Werkvormen Het maken van een dagboek van de bijeenkomsten

Tijdsduur 2 uur, waarvan 15 minuten pauze

Benodigdheden: Flip-over of schoolbord, viltstiften, versnaperingen, blanco dagboeken

Introductie ***5 minuten***

De begeleiders vatten de voorgaande bijeenkomsten samen aan de hand van de onderwerpen van de bijeenkomsten, de besproken thema's en de gevoerde discussies. De begeleiders geven een instructie bij het maken van het dagboek.

Het maken van het dagboek ***60 minuten***

Het dagboek bestaat uit zes onderdelen die corresponderen met de onderwerpen uit de vorige bijeenkomsten. De deelnemers krijgen per onderwerp 10 minuten de tijd om het betreffende dagboekonderdeel in te vullen, telkens voorafgegaan door een voorbeelddagboekfragment van de begeleiders. De thema's zijn achtereenvolgens: "Even voorstellen", "Wat meer over jezelf", "Jonge vluchteling zijn in Nederland", "Gekke Hollanders", "Ik woon in Nederland en ik wil graag ...".

Pauze ***15 minuten***

Het programma wordt onderbroken voor een pauze. Er zijn versnaperingen. De deelnemers hebben de gelegenheid om met elkaar te praten. De begeleiders zijn beschikbaar voor informeel contact en het beantwoorden van vragen.

Bespreking van de dagboeken 30 minuten

Per dagboekonderdeel krijgen één of meerdere deelnemers de gelegenheid iets te vertellen van wat hij/zij gemaakt heeft.

Ter afsluiting

Het dagboek wordt door de deelnemers mee naar huis genomen. Het bevat de herinneringen en ervaringen van elke deelnemer aan deze bijeenkomsten en deze periode in zijn/haar leven.

Instructie bij bijeenkomst 6

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

We zijn reeds 5 keer bij elkaar gekomen. In die 5 bijeenkomsten hebben we veel verschillende dingen gedaan, we hebben over veel verschillende onderwerpen gepraat en we hebben veel geleerd. In deze les willen we nog eens terugkijken. We willen kijken of we ook aan anderen zouden kunnen vertellen wat we gedaan en geleerd hebben. We gaan een dagboek van de bijeenkomstenreeks maken. Dit wordt 'jouw verhaal'. Met dit dagboek kan je aan anderen laten zien wat je in de bijeenkomsten hebt gedaan, je kan laten zien wie je bent en wat je geleerd hebt.

Het maken van het dagboek

Bereid je eigen dagboek voor. Zo heb je een voorbeeld om bij elk onderdeel aan de deelnemers te laten zien en ze te stimuleren.

Elke bijeenkomst had een bepaald thema. We gaan nu over elk thema iets opschrijven of tekenen of opplakken. Laat het thema van de les centraal staan, dat kan als voorbeeld gelden om het dagboek dan wel als aanknopingspunt voor creatieve uitspattingen. Wat heeft op jou indruk gemaakt, wat vond je mooi? Misschien weet je nog wat iemand op een bepaald moment zei of deed. Misschien kan je ook wat zeggen over wat je hebt geleerd.

Nodig deelnemers uit tot creativiteit: schrijven, wat tekenen, foto's plakken een gedicht maken etc. Het mag mooi worden! Het is iets van jezelf om aan anderen te laten zien.

Houdt je aan de 10 minuten per onderdeel.

Bespreking van de dagboeken

Voor het bespreken van de dagboeken is niet veel tijd. Laat steeds een andere deelnemer iets over een ander onderwerp vertellen. Je kan ze vragen wat ze de leukste bijeenkomst vonden en wat ze daarover in hun dagboek hebben gezet.

Ter afsluiting

Benadruk dat het dagboek een leuk 'bewaardocument' is voor de deelnemers, te vergelijken met een fotoalbum. Het bevat een momentopname van hun leven op dit moment.

Bijeenkomst 7

Je mening telt!

Deze bijeenkomst draagt bij aan het realiseren van de volgende algemene doelstellingen:

- Evalueren van de bijeenkomstenreeks: wat vinden de deelnemers van het programma?
- De deelnemers leren inzien dat de mogelijkheid tot het hebben van inspraak bestaat.

Werkvorm Evaluatie

Tijdsduur 2 uur, waarvan 15 minuten pauze

Benodigheden Flip-over of schoolbord, viltstiften, versnaperingen, certificaten

Introductie

Korte terugblik op bijeenkomst 6.

Wat is evalueren? 20 minuten

De begeleiders nemen met de groep door wat evalueren inhoudt en vertellen over de manieren waarop de bijeenkomsten geëvalueerd zullen worden en welke spelregels daarbij gelden.

Spelregels bij het evalueren:

- Het geven van informatie
 - *Wees duidelijk, verwijs naar een concrete gebeurtenis.* Als je aan iemand informatie geeft, wees dan duidelijk, verwijs naar een concrete gebeurtenis, zodat de ander snapt waar je het over hebt. Kijk naar gedrag en gebeurtenissen (concrete zaken) niet op persoon/karakter/algemeenheden.
 - *Niet veroordelen.* Iedereen doet de dingen op zijn eigen manier. Iedereen heeft daar zijn eigen reden voor. Niets is helemaal goed of helemaal fout.
 - *Vertel vanuit je eigen ervaring.* Vertel wat iets met jou deed, hoe jij dingen ervaren hebt. Je weet alleen wat je zelf ergens van vindt, over wat andere mensen ergens van vinden kan je niets zeggen.
- Het ontvangen van informatie
 - *Aandachtig luisteren.* Voor de mensen die je wat vertellen is het soms moeilijk of eng om wat te vertellen. Soms is het eng voor zowel de gever van informatie als de ont-

vanger van informatie. Zo voelen we ons allemaal gewaardeerd en gesteund om te zeggen wat we willen zeggen.

- *Niet verdedigen.* Jij kan ervan leren. Het is geen aanval, dus verdediging is niet nodig. Accepteer wat de ander tegen je zegt en probeer daarvan te leren. Ieder heeft zijn/haar eigen mening. Verschil van mening betekent niet dat je elkaar niet mag!
- *Bedanken.* De ander geeft je waardevolle informatie, het is goed hem of haar daarvoor te bedanken.

Evalueren van de bijeenkomstenreeks 75 minuten

De begeleiders schrijven wat deelnemers naar voren brengen met behulp van trefwoorden op het bord.

De volgende thema's worden aan de deelnemers voorgelegd:

De onderwerpen van de bijeenkomsten

- Wat vond je van de onderwerpen?
- Per onderwerp vragen wie vond het leuk en wie vond het niet leuk?
- En waarom dan?
- Heb je iets gemist?

De lesvorm

- Dingen vertellen in de groep.
- Vertellen over je naam en jezelf.
- Collage.
- Discussie.
- Video.
- Excursie.
- Probleemschetsen.
- Cursusdagboek.

De begeleider

- Verstaanbaar.
- Begrijpbaar .
- Bereikbaar.
- Houding.

Sfeer in de groep

- Grootte van de groep.
- Meisjes en jongens-verdeling.
- Mensen die veel praten/mensen die weinig praten.
- Aandacht voor elkaar (naar elkaar luisteren, grapjes maken versus serieus zijn).

Hiaten

Dingen gemist of andere dingen verwacht?

Algemeen oordeel

Als je aan een vriend of vriendin vertelt over deze bijeenkomsten? Wat zeg je dan?

Vervolg

Wat voor tips heeft de groep voor een volgende reeks bijeenkomsten?

Pauze**15 minuten**

Het programma wordt onderbroken, op een moment dat begeleider het geschikt acht, voor een pauze. Er zijn versnaperingen. De deelnemers hebben de gelegenheid om met elkaar te praten. De begeleiders zijn beschikbaar voor informeel contact en het beantwoorden van vragen.

Certificaatuitreiking

Feestelijke uitreiking van het de certificaten aan de deelnemers.

Instructie bij bijeenkomst 7

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

Deze bijeenkomst staat in het teken van de evaluatie van de gehele reeks bijeenkomsten. Hierbij staat inspraak, het formuleren van een mening centraal. Je kan hier iets vertellen over meningen. Iedereen heeft een eigen mening en geen enkele mening is goed of fout, geen enkele mening is raar.

Wat is evalueren?

Houdt de uitleg van de evaluatie zo simpel mogelijk. De meningen van de deelnemers over de bijeenkomsten, zijn belangrijker.

Evalueren is: terugkijken op iets wat je gedaan hebt met als doel: het leren voor de toekomst.

We geven elkaar informatie met als doel: inzicht geven in dingen, kijken wat we goed hebben gedaan en kijken naar wat beter zou kunnen. Je kan veel van elkaar leren als je elkaar vertelt wat je van dingen vindt. Iedereen heeft wel een mening ergens over, en van al die verschillende meningen kunnen we veel leren. Bij het evalueren van de bijeenkomstenreeks gaat het om het uitwisselen van meningen en ervaringen over gebeurtenissen.

Evalueren doen we via:

- Suggesties.
- Verbetervoorstellen.
- Kritiek ontvangen.
- Kritiek geven.
- Complimenten geven.
- Complimenten ontvangen.
- Oordeel geven.

Evalueren van de bijeenkomstenreeks

Het evalueren van de bijeenkomsten kan gebeuren door in te gaan op de genoemde onderwerpen. Probeer een open discussie op gang te krijgen. Stimuleer de deelnemers ook kritiekpunten naar voren te brengen en bedank daarvoor, het kan eng zijn kritiek te geven, maar in deze context is dat juist goed te leren.

Afsluiting van de bijeenkomstenreeks

Vat de onderwerpen van de bijeenkomsten nog eens kort samen. Ga kort in op de bijzondere bijdrage die de deelnemers geleverd hebben. Bedank ze daarvoor.

Certificaatuitreiking

Maak het feestelijk. Door bijvoorbeeld over elke deelnemer iets persoonlijks te vertellen en ze van harte te feliciteren met het behalen van het certificaat.

Colofon

opdrachtgever	Ministerie van Justitie
financier	Europees Vluchtelingen Fonds en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
auteur(s)	Drs. M. de Gruijter, dr. M. Jansen, drs. M. Wentink, drs. S. ter Woerds
layout	N. van Koutrik
omslag	Korteweg Communicatie, Eindhoven
uitgave	Verwey-Jonker Instituut

De publicatie

De publicatie kan besteld worden via onze website: <http://www.verwey-jonker.nl>.

Bestellen per fax of per e-mail kan ook: Verwey-Jonker Instituut, Kromme Nieuwegracht 6, 3512 HG Utrecht, telefax 030-2300683, e-mail secr@verwey-jonker.nl onder vermelding van 'Handleiding voor begeleiders van AMA-grassroots' panels', uw naam, factuuradres en afleveradres.

ISBN 90-5830-106-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2002

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.

D2043243_handleiding, 221202